

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

доц. д-р Бойка Брезоева
доц. д-р Михаил Мусов

УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО

ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС
София, 2020 г.

Целта на настоящия учебник е да бъде от полза при усвояването на основните концепции и методи на управленското счетоводство. Осмислянето на тези концепции и методи е една от най-добрите инвестиции, която всеки студент по счетоводство, финанси или друга икономическа специалност може да направи. Това е така, защото управленското счетоводство е приложимо във всички организации – малки и големи, частни и публични, бизнес и неправителствени и т.н. – и засяга управлението на всички дейности в организацията.

Книгата има общо 10 глави, всяка от които съдържа:

- раздел, представящ основните теоретични концепции и методи от съответната тема;
- раздел с 10 казуса, които илюстрират приложението на основните концепции и методи. Казусите са подредени по степен на сложност. В допълнение към казусите, които са свързани с приложение на знанията за изчисляването на определени показатели или за изготвянето на отчети/бюджети/справки, са включени и проблеми, които стимулират развитието на уменията за аналитично мислене и обосноваване на професионални преценки;
- раздел с подробно решение на всичките 10 казуса.

Изложението в учебника е съобразено с теоретичната рамка, установена от водещите в света учебни издания по управленско счетоводство, в т.ч.: английските издания на Drury (2008, 2004 и 2001) и американските издания на Blocher, Stout, Cokins и Chen (2008); Datar и Rajan (2018); Deakin и Maher (1987); Garrison, Noreen и Brewer (2018); Horngren и Sundem (1990); Lanen, Anderson и Maher (2011) и др. В сравнение със съществуващата литература обаче настоящото издание е по-кратко, по-ясно и по-лесно за разбиране.

Отделните части са написани, както следва:

доц. д-р Бойка Брезоева – теоретичните постановки към всички глави;

доц. д-р Михаил Мусов – казуси и решения на казусите към всички глави.

Всички права са запазени! Не се разрешават копиране, възпроизвеждане и разпространение на книги или на части от тях по какъвто и да е начин без писменото разрешение на Издателски комплекс – УНСС. Издателският комплекс не носи отговорност за съдържанието и стила на изложение на авторите.

Авторите носят пълна отговорност за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по тяхна вина.

© Бойка Николова Брезоева
Михаил Желязков Мусов

© ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС

Изп. директор: Веселин Ангелов, тел. 02 8195 251

Зам. изп. директор: Стефан Власев, тел. 02 8195 551

Гл. редактор: Тодорина Недева, тел. 02 8195 564

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
София, Студентски град „Христо Ботев“

СЪДЪРЖАНИЕ

Често използвани символи.....	5
ПЪРВА ЧАСТ	
ОСНОВНИ ВЪПРОСИ НА УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО.....	7
Първа глава	
СЪЩНОСТ И КЛАСИФИКАЦИЯ НА РАЗХОДИТЕ В СИСТЕМАТА НА УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО.....	7
Теоретични постановки.....	7
Казуси.....	13
Решения на казусите.....	20
Втора глава	
МЕТОДИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДИНАМИКАТА НА РАЗХОДИТЕ И РЕГРЕСИОНЕН АНАЛИЗ.....	37
Теоретични постановки.....	37
Казуси.....	43
Решения на казусите.....	51
ВТОРА ЧАСТ	
КАЛКУЛИРАНЕ.....	71
Трета глава	
КАЛКУЛИРАНЕ ПО ПОРЪЧКИ.....	71
Теоретични постановки.....	71
Казуси.....	84
Решения на казусите.....	93
Четвърта глава	
КАЛКУЛИРАНЕ ПО ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОЦЕСИ.....	108
Теоретични постановки.....	108
Казуси.....	114
Решения на казусите.....	121
Пета глава	
КАЛКУЛИРАНЕ НА БАЗАТА НА ДЕЙНОСТИ.....	141
Теоретични постановки.....	141
Казуси.....	146
Решения на казусите.....	156
Шеста глава	
МОДЕЛИ ЗА СЪИЗМЕРВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕ ПО ПЪЛНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИ РАЗХОДИ И ПРИ КАЛКУЛИРАНЕ ПО ПРОМЕНЛИВИ ПРОИЗВОДСТВЕНИ РАЗХОДИ.....	170
Теоретични постановки.....	170
Казуси.....	176
Решения на казусите.....	183

ТРЕТА ЧАСТ	
ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ.....	199
Седма глава	
СЧЕТОВОДЕН АНАЛИЗ НА ЗАВИСИМОСТТА	
„РАЗХОДИ – ОБЕМ – ПЕЧАЛБА“	199
Теоретични постановки	199
Казуси.....	206
Решения на казусите	211
Осма глава	
СЧЕТОВОДЕН АНАЛИЗ НА СЪОТВЕТСТВАЩИТЕ ПРИХОДИ И РАЗХОДИ	
ЗА ВЗЕМАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ	224
Теоретични постановки	224
Казуси.....	228
Решения на казусите	237
ЧЕТВЪРТА ЧАСТ	
СЧЕТОВОДНО БЮДЖЕТИРАНЕ И БЮДЖЕТЕН КОНТРОЛ	261
Девета глава	
СЧЕТОВОДНО БЮДЖЕТИРАНЕ.....	261
Теоретични постановки	261
Казуси.....	274
Решения на казусите	284
Десета глава	
СЧЕТОВОДЕН АНАЛИЗ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА	303
Теоретични постановки	303
Казуси.....	313
Решения на казусите	321
Приложение: Стойности на t -разпределение	343
Литература.....	344